אישים באגרות הראי"ה

הרב יוסף אריה ק"ה

רב שהתכתב עם הרב קוק על אתרוגי קורפו · שנות חייו אינן ידועות לנו

1 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב יוסף אריה ק"ה היה רב בימי הרב קוק ביפו. לא הצלחנו לזהות מיהו בוודאות. פרטים ביוגרפיים עליו לא מצאנו במקורות שבדקנו, ומה שידוע עליו כאן הוא מן האגרות.

הרב קוק על הרב יוסף אריה ק"ה

בתמוז תרס"ז (1907) השיב הרב קוק על מכתב גלוי של הרב יוסף אריה, שטען שהאיסור על אתרוגי קורפו (ראו בפרשת אתרוגי ארץ ישראל) המורכבים מוציא לעז על הדורות הקודמים. הרב קוק כותב שלא הבין את דבריו כלל: ההרכבה התרבתה רק בשנים האחרונות, ולכן ודאי שהדורות הקודמים ברכו על אתרוגים כשרים. הרב קוק כותב שלא האמין "שאדם חשוב שכמותו שי' יצדד בזכותם של המורכבים", ומבקש להבחין בין גנות משומרות שבארץ ישראל לשאינן משומרות (כרך א', אגרת פא).

האגרות

כרך א', אגרת פא: תשובה למכתבו הגלוי: האיסור על אתרוגי קורפו המורכבים אינו לעז על הדורות הקודמים, שבימיהם לא הייתה ההרכבה נפוצה.

"מעולם לא האמנתי, שאדם חשוב שכמותו שי' יצדד בזכותם של המורכבים"

נוסח האגרות – עם ביאור

1 האגרות שבהן נזכר הרב יוסף אריה ק"ה, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת פא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ט תמוז תרס"ז - יפו **נמען:** הרב יוסף אריה (קה)

הרב קוק דוחה את הטענה שהאיסור על אתרוגי קורפו מוציא לעז על הדורות הקודמים: ההרכבה התרבתה רק בשנים האחרונות, ולכן הראשונים ברכו על אתרוגים כשרים. הרב קוק מסביר שאם נמכרו לרב מסוים אתרוגים פסולים, היה זה אדם שרצה להשניא את אתרוגי ארץ ישראל, ויש להבחין בין גנות משומרות לשאינן משומרות.

עיקרי הדברים

- אתרוגי קורפו ואתרוגי ארץ ישראל.
- הרכבה בדורות האחרונים.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ט תמוז תרס"ז[4].

מבין המצרים קרן ירים לעמו ונחלתו, ולכל אוהבי שמו ותורתו, ובתוכם לכ'[5] ידי"נ[6] הה"ג[7] המאוה"ג[8] איש חמודות מוהרי"א[9] ק"ה שליט"א[10], שלו'[11] וכט"ס[12].

הגיעני מכתבו הגלוי כעת, והנני מוטרד ובא מן הדרך, שנסעתי לקרייתא דארעא קדישא [לעיירות ארץ הקודש, כלומר למושבות] ת"ו, מ"מ[13] לא אאחר להשיב לכ' ידי"נ בקוצר אמרים. ומקירות לבבי אדברה אל כבודו האהוב וחביב עד לאחת, כראוי ליקרת ערכו, כי לא אבין דבריו כלל. מש"כ[14] שמוציאין לעז על אתרוגי קרפו, [אתרוגי האי קורפו, שהיו נפוצים באירופה; ראו (כרך א', אגרת קיד)] וה"ז[15] לעז על הראשונים, רבותינו ואבותינו זי"ע[16], שיצאו בהם ידי"ח[17], תמהתי מאד איזה לעז יש כאן. הרי כתבתי וביררתי את המבורר לכל מי שירצה לדעת, כי ענין ההרכבה בריבוי וכללות נתרבה רק בשנים האחרונות, וזה אמת וברור כנכון היום. א"כ[18] ודאי שהדורות הקודמים ברכו על כשרים, ועתה הנם כולם מורכבים, ול"ש[19] בזה שמץ לעז כלל. ובר מן דין ל"ש[20] חשש לעז כ"א[21] בחששא ולא בדבר ברור, והרי עצם ההרכבה הוא ברור לנו, בלא שום ספק, כי אנחנו יודעים בטיב מנהג הגננות, ע"פ[22] ראי'[23] וע"פ[24] ידיעה ברורה שאין בה שמץ ספק, באי'[25] ובכל הארצות, שעושים סחורה בפירות העלולים להרכבה. ואם נבא להקל בודאי מורכבים, זהו ודאי נגד כבודם של ראשונים ז"ל[26], דפשיטא להו לאיסור, ובודאי הצדק אתם, ומידי ספיקא לא נפקא בשו"א[27]. ומש"כ[28] שהי'[29] האתרוגים פסולים, תמיהני, ברוך השם נמצאים אתרוגים כשרים ומהודרים בתכלית מגנות המשומרים, ואם שוטה אחד קלקל במה שרצה להכשיל - בשביל כך יגרע כח המצוה וחבת אה"ק[30]. מעולם לא האמנתי, שאדם חשוב שכמותו שי'[31] יצדד בזכותם של המורכבים שבקרפו ובחו"ל[32] בכלל, והנני חושב שלא סיימו את הענין קמי' דמר שי' כראוי.

אחתום בברכה ואה"ר[33], כנה"י[34] ונפש ידי"ע[35] דוש"ת[36] באה"ר[37] מהררי קודש,

הק' אברהם יצחק ה"ק הנ"ל

אני חושש, שאותו שמכר להמו"ץ[38] את הפסולים חשב בזה להשניא את אתרוגי א"י[39] הברורים, והאי מרבנן המו"ץ[40] נ"י[41] בתומו נכשל ע"י[42] שוטה הנ"ל[43], שנקוה שלא יהנו מעשיו נגד אור האמת וקדושת אה"ק. גם תמהני, שנראה מדבריו שאינו מבחין כת"ר[44] בין הגנות המשומרים לשאינם משומרים באי"י עצמה. והרי כל עיקר השתדלותי היא שנראה לקנות למצוה דוקא מהמשומרים ע"י אחב"י[45] עובדי אדמת הק'[46]. ובאמת כשיעזרו ע"ז[47] כל ת"ח[48] חשובים, יגיע הדבר שיהי'[49] לנו שפע אתרוגים מהודרים וכשרים בתכלית ע"י אחינו באה"ק[50] ת"ו. והנני ידי"ע,

הנ"ל

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרס"ז - השנה תרס"ז (1906/1907)
5. לכ' - לכבוד
6. ידי"נ - ידיד נפשי
7. ההי"ג - הרב הגאון
8. המאוה"ג - המאור הגדול
9. מוהרי"א - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות י, א (למשל: יעקב + אברהם) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
10. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
11. שלו' - שלום
12. וכט"ס - וכל טוב סלה
13. מ"מ - מכל מקום
14. מש"כ - מה שכתב
15. וה"ז - והרי זה
16. זי"ע - זכותו יגן עלינו
17. ידי"ח - ידי חובה
18. א"כ - אם כן
19. ול"ש - ולא שייך
20. ל"ש - לא שייך
21. כ"א - כי אם
22. ע"פ - על פי
23. ראי' - ראיה
24. וע"פ - ועל פי
25. באי"י - בארץ ישראל
26. ז"ל - זכרונו לברכה
27. בשו"א - בשום אופן
28. ומש"כ - ומה שכתב
29. שהי' - שהיה
30. אה"ק - ארץ הקודש
31. שי' - שיחיה
32. ובחו"ל - ובחוץ לארץ
33. ואה"ר - ואהבה רבה
34. כנה"י - כנפשו היקרה
35. ידי"ע - ידידו עוז
36. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו

37. באה"ר - באהבה רבה
38. להמו"ץ - להמורה צדק
39. א"י - ארץ ישראל
40. המו"ץ - המורה צדק
41. נ"י - נרו יאיר
42. ע"י - על ידי
43. הנ"ל - הנזכר לעיל
44. כת"ר - כבוד תורתו
45. אחב"י - אחינו בני ישראל
46. הק' - הקטן
47. ע"ז - על זה
48. ת"ח - תלמידי חכמים
49. שיהי' - שיהיה
50. באה"ק - בארץ הקודש